

AYHAN GÖKHAN

A mítosznak nincs vége

Korfuhoz közel van egy apró sziget, a szigeten fehér kolostor, körülötte, a látványos kép körül, az Odüsszeusz hajózta tenger. Néhány éve, egy szerencsés véletlen folytán állhattam rajta, abban a megható térben, láttam a kolostort, és a kolostorhoz tartozó kertben egy pávát. Bent, a klausztrófóbiás turistáknak nem ajánlott, szűkösre mért szentély falán körbe-körbe ikonok, odakint egymagában, saját teremtésében a páva. Valóság és mítosz harmonikus egymásra találásának visszaadása ez a momentum, Görögország, a görög városok, a szép arcú görög emberek. Visszaadják a hitem. A görögkeleti kereszténység a katolikus kereszténységem. Hogy ennek mennyi köze van Tábor Ádám verseihez, azonnal mondom, sok.

A mítoszok élnek, nem haltak meg, ha a látszat ellene vall, ne higgyük el. Ne higgyünk neki. A látszat képbe emelése követel némi magyarázatot tulajdonképpeni jelentéséről, hát teszem hozzá gyorsan, számomra a látszat a mítosz létezésének kétségbevonása, a hazugság középpontba állítása. A költészet, nevezetesen a jó költészet a középpontban elhelyezkedő hazugságot mozdítja ki, mozdítja meg. Hogy a látszat az, amit egyesek valóságnak hívnak, tehát a hétköznapi élet, a politika, a mesét megtagadó, a létezést leegyszerűsítő valami. A valóság, a látszat soha nem cselekvés. Azonban a mítosz a cselekvések között a legkifinomultabb, a végbevitt dolgok tisztasága. Levegője van, míg a látszat szűk térben mozog, állandóan szabadsághiányosan.

Tábor Ádám költészete a látszat ellen, a mítosz mellett foglal állást. Így valóságos. Komoly állásfoglalás ez, finom hangolását, forradalmi cselekvés. Kedvenceim, Szent Ferenc, Heltai Jenő, Gulyás Pál, Toldalagi Pál, Balázs Ferenc, Albert Camus, Koncz István is ebben hittek. Nem a valóságnak, nem a látszatnak. Aki hisz benne, megtagadja a mesét, a mítoszt. Na már most kérдем én, mit érek, ha megölöm a mesét és halálra ítélem a mítoszt?

Szeretem, hogy Tábor Ádám az eredeti világ híve. A régi görögök képzeletében létező tartományé. Az antiké. A kerteké. Jól játszik valósággal, jól játszik mítosszal. Ha nem játszana jól, úgy járna, mint Goethe bűvészinas, mint a nyelv közepes költői. „Szellemet idéztem / S nem bírok vele!”. (Kardos László fordítása). A rosszul játszóknál nincs szomorúbb szabálytalanság, nincs tévedés kiábrándítóbb.

Tetszik, hogy Tábor Ádám úgy személyes, hogy nem a privát dolgaival van jelen. Attól tolakodó, zavaróan másképp-közelítő lenne, nem intim. Az intim költészet kevesek kiváltsága, kevesek erőtere, olyanoké, mint Weöres Sándor. Tábor a mítoszok és kultúrák alkatrészeit, a hozzájuk rendelt tulajdonságokat teszi sajátjává, írja át személyesre. Az ő intimitásában nyílik meg a mitológiai tisztás. Ebben az intimitásban könnyű a hazatérés. Az eredeti világhoz, az eredeti képhez. Ritka pillanat, amikor a hamis kép, a mítoszt háttérbe szorító, ad elég időt a saját-képhez. Ad annyi költészetet. Mint Dsida Jenő, Weöres Sándor, Tolnai Ottó, Tábor Ádám versei. „az álca hullik egyre csak / hét bőr rólad leporlad / szétpattogzó arcodat / takard el hátha holnap / (...) / szemcséit új smink megköti/mint gyökerek a partot/homokszemeid nyílnak és/a maszk megint az arcod”.

Idézнем egy évvel ezelőtt Nadas Péterrel folytatott e-mailezés egy rövid mondatát. „Díjak és ösztöndíjak az átmeneti anyagi biztonságon kívül tényleg semmit nem jelentenek.” Tábor Ádám, a nem rég meghalt Keszthelyi Rezsőhöz hasonlóan, szintén nem a díjak barátja. Nem szeretik, nem kényeztették el. Különös, az ő típusa sem túl megengedő, a díjak kénye-kedvéért nem mond le az elveiről, a véleményéről. A Szellem-

ról. Ha a díjat egy más aspektusban vizsgáljuk és definiáljuk újra, én azt hiszem, díjnak tekinthető az értő és érzékeny, külső befolyások meg nem zavarta figyelem. Ebből Tábor bőven kapott, olyanok figyelmére lett jogosult, mint Weöres Sándor, Keszthelyi Rezső vagy Marno János. Az érdek nélkül elnyert figyelem több mint bármelyik rangosnak kinevezett díj. Igaz, az érdek nélkül elnyert figyelemnek nincs anyagi hozadéka.

Ha kötetet kellene ajánlanom, bajban lennék. És ez jó, hogy bajban. Jó költészetnél nem megy olyan egyszerűen és könnyen az ajánlgatás, ezért a maradék: bármelyik Tábor Ádám-kötetnek – a verseknek is, az esszéknek is – kijár az olvasói figyelem.

ÁTJÁRÁS – Itamár Jáoz-Keszt